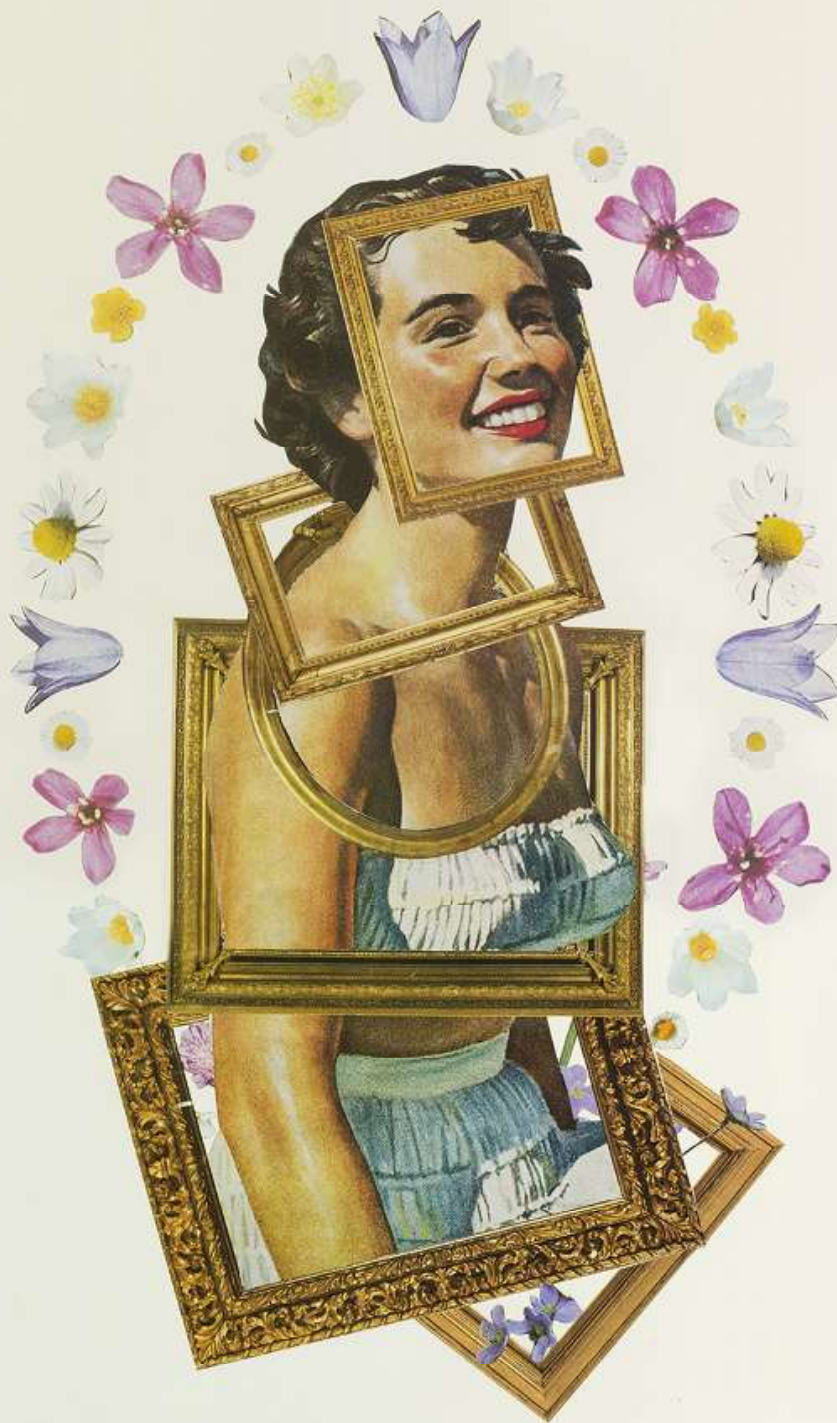

UN SEGLE D'ABISMES

text i direcció Amparo Vayá

Amb
Laura
Useletí
(1921)

María
Minaya
(1932)

María
Guerra
(1948)

Teresa
Crespo
(2000)

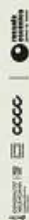
Ruth
Lezcano
(2017)

Laura
Pellicer
(2021)

Amb la col·laboració de la Generalitat Valenciana i altres col·laboradors

BRAMANT TEATRE

Una producció de

Una producció de Russafa Escènica. Festival de Tardor amb el suport del CCC (Centre del Carme Cultura Contemporània) i Bramant Teatre

1. L'OBRA	2
2. QUI SOM	3
3. ACTIVITATS ABANS DE VEURE UN SEGLE D'ABISMES	4
3.1. Aprenentatge cooperatiu per a estudiar els moments històrics	5
3.2. Preparació del col·loqui	9
4.-ACTIVITATS DEPRÉS DE VEURE UN SEGLE D'ABISMES	10
4.1.- Col·loqui amb les actrius i l'autora	11
4.2.- Amb qui estan parlant?	12
4.3.- Donant veu al passat	13

1.- L'OBRA

Un segle d'abismes sorgeix de la necessitat de parlar de la memòria històrica des de la perspectiva de gènere. De recuperar la veu de dones que van lluitar i van creure en una societat més justa i igualitària. De recuperar la veu també de les que van patir després la repressió, més dura encara pel fet de ser dones. De com la pervivència d'esta repressió ha arribat fins als nostres dies. I de com la Història, al si de la societat patriarcal, s'encarrega de trencar totes les referències que no resulten convenients.

A través de la genealogia d'una família, de mares i filles, des de principis de segle fins als nostres dies, anirem descobrint la trajectòria de cadascuna d'estes dones en el moment històric que van viure i viuen. Sis monòlegs, sis veus femenines d'una mateixa família -mares i filles-, sis fractures, sis abismes que arranquen en una nit de 1922 per a acabar just un segle després, un dia de 2022. En estos monòlegs, més enllà del conflicte relacionat amb el context històric, trobarem també un conflicte amb elles mateixes. La problemàtica política deixarà pas a la personal i mostrarà les fragilitats i forteses, les contradiccions, dubtes i conviccions d'estes sis dones. Un segle de discontinuïtat que està demanant a crits un reset, un reinici. Una recuperació de la memòria històrica des dels ulls de les dones.

2.- QUI SOM?

L'autora i directora

Amparo Vayá és llicenciada en l'Escola Superior d'Art Dramàtic i en Història de l'Art. És actriu, professora de teatre, directora i autora teatral. Ha treballat amb moltes companyies valencianes com Arden, Bramant, Anem Anant, Micalet, Carne Teatre, La Pavana...

Anteriorment amb *Despropòsits* havia guanyat el Premi Teatre Micalet, després, amb *històries amb minúscules* va guanyar el Premi Evarist Garcia i recentment, amb *Estranyes*, el Torneig de Dramatúrgia 2022.

Fitxa artística i tècnica

Text i direcció: Amparo Vayá

Intèrprets:

Laura Useleti

(1922)

María Minaya

(1932)

María Guerra

(1948)

Teresa Crespo

(2000)

Ruth Lezcano

(1917)

Laura Pellicer

(2022)

Ajudant de direcció **Santiago Ribelles**

Mirada externa **Jerónimo Cornelles**

Vestuari **María Poquet**

Audiovisuales en escena **Amador Artiga**

Música original **David Alarcón**

Imatge cartell **José Ruíz Segura**

Grafisme i fotos d'estudi **Sergi Vega**

Vídeo **Stageln**

Fotografies al CCCC **Bikus**. Distribució a+ **Soluciones Culturales**

Producció **Teresa Crespo** i **María Minaya**

Una producció de Russafa Escènica. Festival de Tardor 2021, amb el suport del CCCC (Centre del Carne Cultura Contemporània) i Bramant Teatre

3.1.- Aprenentatge cooperatiu per a estudiar els moments històrics

En les pàgines següents teniu uns xicotets resums de les tres èpoques històriques que emmarquen **Un segle d'abismes**: La República, La Dictadura i La Democràcia. També de la situació de les dones en eixos tres moments.

Us proposem quatre activitats d'aprenentatge cooperatiu per tal d'assimilar tota esta informació i trieu la que més interessant us resulte.

a) Repàs en 3 minuts

Objectiu: Implicar a tot l'alumnat en preguntes motivadores i constatar que va integrant d'alguna manera allò que s'explica

Descripció: Es comença a fer l'explicació del primer moment històric a tot el grup classe. De tant en tant es fa una parada de 3 minuts perquè dins del seu equip pense, reflexione i elabore tres preguntes sobre el tema en qüestió. Es contesten les preguntes. Este procés es repetirà amb cada època.

b) Paper cec

Objectiu: Implicar a tot l'alumnat en l'organització lògica de la informació.

Descripció: Agafem el full amb la informació de l'època i el tallem en fragments. Donem a cada grup els fragments d'una època determinada perquè l'ordene.

c) El joc de les paraules

Objectiu: Propiciar la capacitat d'anàlisi partint d'una paraula per equip.

Descripció: La professora/professor escriu a la pissarra unes quantes paraules claus sobre la situació de les dones en cada moment històric. Cada equip ha de formular una frase amb cada una d'eixes paraules.

d) Trencaclosques

Objectiu: Assimilar de manera activa la informació. Aconseguir una participació equitativa de tots els membres de l'equip.

Descripció: Es fan grups base de 3 persones i a cada persona se li dona el material d'una època (vídeos i algun article). Els grups d'experts, compostos amb les persones de cada grup base a qui els ha tocat la mateixa època, s'ajunten per a visionar-lo i posar en comú les idees principals i com explicar-les. Després tornen al seu grup base i cadascú explica la seua època.

I.- LA REPÚBLICA

La Segona República fou un règim democràtic, establert per referèndum, que va existir a Espanya del 14 d'abril de 1931 a l'1 d'abril de 1939, moment en què l'alçament militar franquista va guanyar la Guerra Civil Espanyola i la va derrocar.

Es va caracteritzar per ser una època de reformes progressistes en l'àmbit social, polític i econòmic. Espanya es va declarar un estat laic, sense cap religió oficial. Es va escometre la Reforma agrària, per limitar els latifundis. Es va consolidar la Sanitat Pública, universalitzant-la i l'Educació Pública, laica i sense discriminació de gènere.

Es va reconèixer la igualtat entre homes i dones, el matrimoni civil, el divorci i el dret a l'avortament.

• LES DONES EN LA REPÚBLICA

Van ser uns anys clau per a avançar en el procés ja iniciat d'emancipació de les dones. Es viu el desenvolupament d'allò que s'ha anomenat la "dona moderna", que trenca amb el prototip femení marcat per les velles tradicions i prejudicis seculars i ix de l'entorn domèstic. La República, amb el seu compromís per garantir l'accés igualitari a l'educació, tant en els àmbits urbans com en els rurals, va crear molt llocs de treball per a mestres i una gran part d'ells van ser ocupats per dones. Elles van ser part activa del canvi i van aconseguir la incorporació en la vida ciutadana (a través de l'aprovació del vot femení) professional (ocupant, encara que minoritàriament, professions fins aleshores reservades als homes) cultural (tot i que la història les haja silenciada) i polític (Clara Campoamor, diputada en les Corts i activa lluitadora pel vot femení, va ser-ne un exemple).

Moments, RTVE. Les dones. 26m.

<http://www.rtve.es/alacarta/videos/moments/moments-les-dones/1344055/>

II.- EL FRANQUISME

La Guerra Civil Espanyola va començar l'any 1936 amb el colp d'Estat en contra de la legalitat republicana. El bàndol del General Franco va acabar guanyant la guerra i va instaurar una Dictadura que va durar 40 anys. Des del final de la Guerra es calcula que unes 150.000 persones moriren a causa de la repressió franquista en camps de concentració, presons, afusellats... Només a Paterna, s'afusellà a 2.237 persones. La repressió va abraçar tots els àmbits. Es van perdre totes les llibertats i els drets aconseguits en la Segona República. La religió catòlica va ser instaurada com a religió de l'Estat. Drets com el matrimoni civil, el divorci i l'avortament es van abolir. L'Ensenyament tornà a ser doctrinal, sexista i autoritari, defensant els principis del nacional-catolicisme. Les llengües pròpies dels territoris van ser prohibides. Van haver-hi confiscacions de béns de persones no addictes al règim, inhabilitacions i depuracions laborals.

• LES DONES EN EL FRANQUISME

En esta època, les dones van perdre tots els drets que havien aconseguit i tornaren a trobar-se en un segon pla. El discurs del franquisme al voltant de la dona, a través de la Secció Femenina i l'església, perdurà durant tota la dictadura. L'ideal de la Secció Femenina era una dona submissa al seu marit, religiosa i patriota. "cristiana piadosa, madre ejemplar, esencia de feminidad, orgullo de España". Les dones eren considerades éssers menors d'edat que passaven de la tutela del pare a la del marit: Calia llicència marital per treballar, obrir un compte corrent, viatjar a l'estranger. Tampoc tenien dret a la pàtria potestat dels fills. "Las mujeres les ofreceremos la abnegación de nuestros servicios y el no ser nunca motivo de discordia. Que éste es el papel de la mujer en la vida. Y en el matrimonio." Pilar Primo de Rivera.

Grupos de mujeres que sufrieron la represión franquista (hasta min.12)
<https://youtu.be/1sQ089XQpUE>

Así era la Sección Femenina y el modelo de mujer que definió. 8m.
<https://youtu.be/mWpaHv6I7o0>

Así empeoró la situación de la mujer durante el franquismo. 6m.
<https://youtu.be/RJHJ9QeVydI>

III LA DEMOCRÀCIA

La dictadura franquista finalitza amb la mort natural del dictador: Francisco Franco. Este fet condiciona que no hi haguera una ruptura amb l'anterior règim sinó una progressiva i accidentada transició cap a la democràcia. El poder de l'Estat va passar al rei Joan Carles I, tal i com havia decidit Franco.

L'any 1977 es van convocar les primeres eleccions democràtiques des de la República.

Des d'aleshores, s'ha consolidat l'etapa democràtica més profunda i duradora de la nostra història recent. S'han recuperat i ampliat llibertats com la d'expressió, drets individuals com el vot, la igualtat, i drets col·lectius com les autonomies i llengües pròpies de cada territori. Tot i això encara queden coses a millorar: la recuperació de la memòria històrica, malgrat haver-se aprovat una llei que pretenia garantir-la, no s'ha fet efectiva; els canals de participació popular en la democràcia s'han de millorar i la desafecció i corrupció política continuen sent un problema.

• LES DONES EN LA DEMOCRÀCIA

Les dones participen de manera activa en la transició lluitant pels seus drets des de tot tipus d'organitzacions polítiques, socials i feministes encara que perduren les mentalitats masclistes pròpies del franquisme i mai obtenen la representativitat pública que hauria calgut esperar.

Amb la democràcia es va aprovar la primera Llei del divorci i l'any 1985 la primera Llei de regulació de l'avortament. Les dones van recuperar els seus drets i la seua autonomia.

En els últims anys, s'han aprovats lleis que han intentat avançar en la igualtat real, com ara la Llei integral contra la violència de gènere, la Llei del matrimoni igualitari, que permet la unió entre persones del mateix sexe, i la Llei per a la igualtat efectiva entre dones i homes. Però encara queda camí per recórrer: la violència contra les dones continua estant a l'ordre del dia, la bretxa salarial és clara, el sostre de vidre una realitat, la paritat encara està lluny en molts àmbits i les tasques de cura d'infants i persones grans continuen estant majoritàriament a càrrec de les dones.

La plena realització de les dones en el triple àmbit familiar, social i professional continua sent un objectiu a aconseguir. L'herència de segles de dominació patriarcal encara perdura.

El País: Cinco cosas que tu abuela no podía hacer y tú sí, mujer https://elpais.com/politica/2017/03/07/actualidad/1488888989_432164.html

Opressed majority. Subtítulos en castellano. 11m. <https://www.youtube.com/watch?v=tV5AnTZYLkQ>

Fills del silenci. 40m. http://memoriahistorica.dival.es/video/fills_silenci_es_peq.mp4

3.2- Preparació del col·loqui

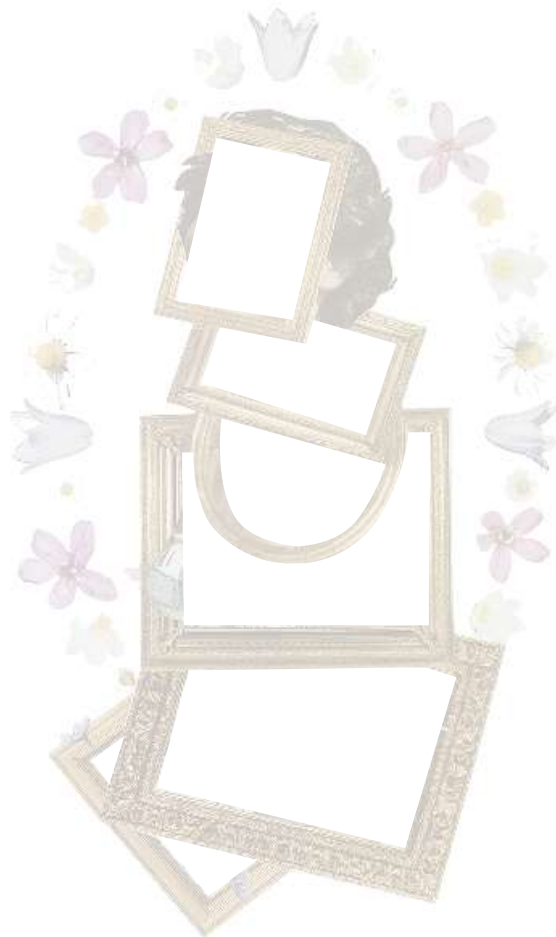
Objectiu: Educar la mirada dels espectadors i espectadores. Fer un col·loqui interessant i participatiu.

Descripció: Es plantegen preguntes a tindre en compte mentre es visiona **Un segle d'abismes**.

- Pensa en l'esforç que fan les actrius per interpretar i comunicar. Valora la concentració necessària.
- Considera que és un treball que es mereix un respecte per part de les persones receptores.
- Planteja't si les actrius resulten creïbles, si emocionen, si divertixen.
- Fixa't en quin llenguatge utilitza cadascuna.
- Observa quins tipus de dones es veuen representats
- Intenta deduir la problemàtica que ix a rel·luir en cada monòleg.
- Fixa't en quin ús es fa de les projeccions i del vestuari i reflexiona sobre si ajuden a gaudir i entendre l'obra o a fer una aportació poètica.

4.- ACTIVITATS DESPRÉS DE VEURE UN SEGLE D'ABISMES

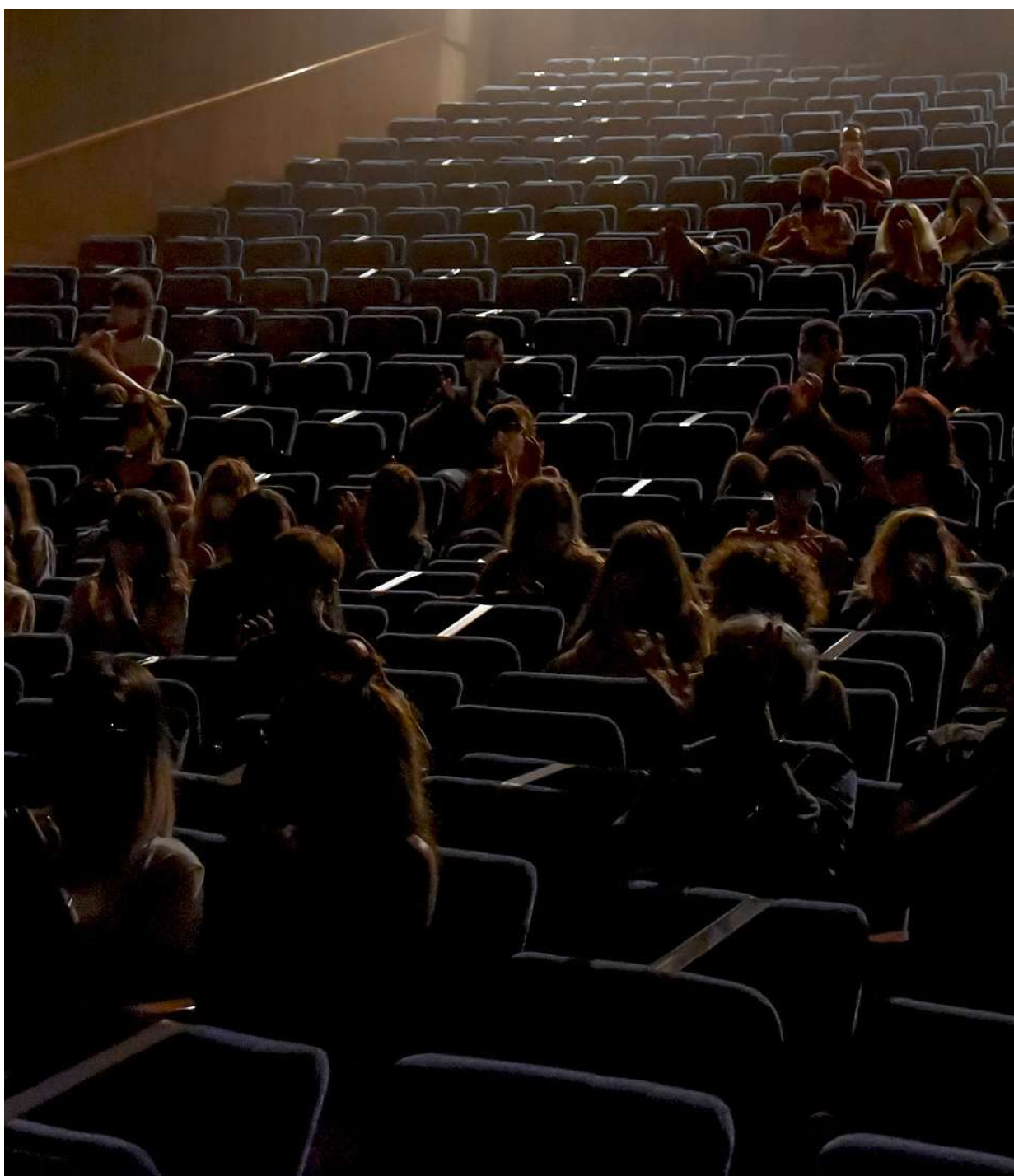
4.1- Col·loqui amb les actrius i l'autora directora.

Objectiu: Implicar a tot l'alumnat en la creació de preguntes motivadores. Practicar com donar l'opinió de manera respectuosa sobre un espectacle.

Descripció: S'obrirà un torn de paraules en un col·loqui obert entre l'alumnat, les intèrprets i l'autora.

Us proposem fer una col·loqui amb nosaltres en acabar l'obra. Us pot ajudar a l'anàlisi la bateria d'aspectes a tindre en compte que us hem preparat i que heu comentat abans de vindre, en l'activitat 3.2.

4.2.- Amb qui estan parlant?

Objectiu: Assolir el concepte de públic ficcionalitzat. Identificar el públic de cada monòleg.

Descripció: Es donen els noms de les protagonistes de cada escena amb l'any en que ocorre l'acció. Es demana a l'alumnat que s'identifiqui el públic al qual parlaven.

Com has pogut veure en **Un segle d'abismes**, les dones, excepte en un cas, parlen sempre amb un públic ficcionalitzat, és a dir, un públic a qui se li adjudica un rol, un públic que no és el públic que ha anat a veure l'obra. En esta activitat volem que reflexioneu sobre este mecanisme i sobre l'obra en general.

Per parelles, escriviu el nom del personatge i amb quines persones està parlant.

- I Matilde, la ploramorts (1922)
- II Alba, la mestra de la República (1932)
- III Aurora, l'alumna de la Secció Femenina (1948)
- IV Elena, la mestra que està de baixa (2000)
- V Sílvia, la dona que ha recuperat la casa dels seus besavis (2017)
- VI Alba, la monologuista (2022)

Ara compartiu les vostres opinions amb la resta de la classe:
Us sembla interessant esta manera de parlar amb el públic?
En quin monòleg us heu sentit més partícips de la història?
Quin monòleg us ha sorprés més?
Quin us ha emocionat més?
Quin us ha divertit?

4.3.- Donant veu al passat

Objectiu: Desenvolupar la creativitat i expressió literària de manera individual.

Descripció: Es donaran les pautes per tal de fer la investigació necessària per escriure un monòleg.

Ja has vist que la història de les dones moltes vegades ha sigut silenciada. Creus que potser continua passant? Et proposem que faces un monòleg per a donar veu a una dona de la teua família.

Primer hauràs d'investigar. Fes una entrevista a ta mare, a la teua iaia, a una tia i que et conten què saben de la vida de les seues avantpassades o d'elles mateixes: Hi havia igualtat entre homes i dones? Xics i xiques estudiaven les mateixes coses? Se'ls tractava igual al si de la família? Tenien les mateixes oportunitats d'estudiar que els seus germans? Feien les mateixes feines?

És important que et conten alguna anècdota que els sembla significativa, alguna cosa divertida o trista que els va passar.

Després estudia el moment històric del qual et parlen, pots buscar informació a les xarxes o amb coneguts i familiars.

Ara arriba el moment de donar-li veu al teu personatge. Busca una situació concreta, pensa a qui s'està dirigint, a qui li parla.

I ara.... A escriure!

